

درد آتا گواچی نا افسانہ غامبی ثقافت نادر وشم

حفظ اللہ

ایم فل سکا لر، شعبہ براہوئی جامعہ بلوچستان کوئٹہ

Abstract

Short story plays a key role to understand the fiction or prose. It's to be said that the short story infuses as a magical in the mind of a reader when it is read simultaneously. It compels the reader to understand the aestheticity of life and truth. This article demonstrates a critical analysis of the great Brahui writer "Gul Bangulzai entitled as "darda Ata Gwaci. This story basically presents shadow of real life of the Brahui- Balochi people in Balochistan. This paper focuses the nomadic life, the collective grievances and cultural norms dwell in rural areas of the mainland of Balochistan. This paper also exerts an importance of great interest that the author explains the season of the year, blooming of the flower, steppes and plains of Balochistan, and flowing of the rivers in a realistic way. The main objective of this paper is to illustrate all aspects, mentioned in the story in a critical way.

Key words: darda Ata Gwaci, Short Story, Reader.

قصہ اوداستان نا پوسکنا در وشم اے آزمانک یا افسانہ پارہ۔ (مراد، 2011، 33) دا اصل
اٹ انگریزی آن بروکوصنف اسے دادے انگریزی ٹی Short Story پارہ۔ دا قصہ یا ناول نا گونڈ
اوچنکا صورت اے داناوڑ وڈول ہم جتا اوہموارائی پلاٹ، کردار اور قصہ سینا شیف و بڑز مونا برے او

افسانہ نا تعریف ٹی بریک۔

افسانہ ذریعہ اظہار نا ہمو بند اوی آ کمال اے کہ ہرائی ادب نا ایلو کھوڈ نا مقابلہ اٹ زیات قوت احساس اٹ قاری آسر مریک۔ افسانہ نا باروٹ پارہ کہ دانوشت اٹی جادوگری اس مریک ہندا نوشت جادو امبار خوانو کائے تینا خوانگ کن مجبور کیک۔ افسانہ جمالیاتی اظہار تن اوار اوار اسے حقیقت سے نا پوری اے کیک۔

افسانہ نگار

افسانہ نوشتوک اے افسانہ نگار پارہ دانا باروٹ مشہور اے کہ اسے وڑٹ دادریا بے کونزہ ٹی بند کیک۔ مسخت دا کہ افسانہ نگار تینا گونڈ افسانہ ٹی ہمو کلہوئے تینا خوانو کاڑہ سر کیک ہرا کلہو کہ ناول یا داستان سے خوانگ آن پدھو بریک۔ افسانہ نگار افسانہ نا گونڈی خوانو کاڑکن ہروخت اسے چس اسینا وڑ ذریعہ جوڑ مسونے۔ افسانہ نگار تینا خوانو کا تا ذہن اے صداقت حقیقت بے چینی بے قراری نا کنڈا منتقل کیک اونا فنی شعور اخس کہ پختہ مریک ہموخس اوزنداے زیدار وڑاٹ پیش کیک۔ افسانہ نگار ہر دور نا صداقت آتے پیش کیک۔

براہوئی افسانہ نا پد بئن

اسے زبان سینا پد بئن ہمو وخت اسکان مکمل سمجھنکپک ہرا وخت اسکان کہ اوٹی افسانہ شامل مف افسانہ دنیا نا کلان متکنا فن اے۔ براہوئی افسانہ نا صنف بھاز متکن اف براہوئی ادب ٹی افسانہ براہوئی ادب نا پوسکنا و مستمیکو دوراٹی بس ایلو پوسکنا نثری صنف آتے تن اوار براہوئی افسانہ نار دوم بھاز تیزی اٹ مس۔

براہوئی ادب نا جائزہ داہیت اے ثابت کیک براہوئی ادب اٹی ناول ڈرامہ، انشائیہ، افسانہ نا اسہ دور اٹی مون آہنگ نا باوجود براہوئی ادب ٹی افسانہ نگاری نار دوم ناول نگاری اویلو صنف آتیاں زیات مسنے اینونا افسانہ نہ صرف بلوچی، پشتو، سندھی بلکہ ایلو زبان تا افسانہ تن برابر ختنگ۔

براہوئی ادب ٹی اگرن افسانہ نگاری اے ہرن تو ننے تحریری نوشتہ وڑٹ افسانہ 56-1955 آن دھو بریک۔ (براہوئی، 2007، 130) پٹ پول نارداٹ اولیکو افسانہ ”مسافر“ اے ہر ادے ہیبت خان نوشتہ کرینے ہر اکہ توئی بلوچی کراچی ٹی چھاپ مس۔

افسانہ ناسر حال

افسانہ ناسر حال زندنا سے پہلو سے درشان کنگ اے افسانہ ٹی راج نارسم و رواج حال و حقیقت ویل وڈکھ جوانی و خرابیک درشان مریرہ۔ افسانہ قاری اے تینا جمالیاتی اظہار قصہ کردار ایلو چندی معلوم داری نا وجہ غان ہمو ماحول آسر کنگ ٹی کامیاب مریک تینا ہندا خوبی نا وجہ غان ادب نا میدان ٹی افسانہ زیات مقبول ارے تینا گونڈی ناسوب آن اینو افسانہ دا ترقی یافتہ دورائی ایلونٹری صنف آتا مقابلہ ٹی زیات پسند کنگ۔ دا فخر نا ہیبت اسے کہ براہوئی افسانہ عمر ٹی چنک مننگ آن باوجود ایلو زبان تا افسانہ غاتن پدا فک۔

براہوئی افسانہ نگاری نا دور براہوئی ادب ٹی کم خنگ انتے کہ براہوئی زبانٹ افسانہ پاکستان نا آزادی آن پد شروع مریک۔ افسانہ جدید ادب نا صنف ئے۔ داسکان افسانہ موخوڑتی ٹی ہر اخواری ہر اچس و دی مروئی اوامو وڑ مننگ اف۔ ہر اکہ افسانہ ٹی تجسس کردار پلاٹ، مکان زمان، اسلوب وحدت تاثر نا بھاز کم نوشتہ نا خیال تخنگ ء اکثر افسانہ نافی خواست آتون اوامو مقصد عیاں مفک انتے افسانہ نگاری اسے سخت ءفن ئے داڑکن کلان مست اسے بھلو علم ئس درکار مریک (نالچ) نا کمی مس تو افسانہ بیرہ اسے لفظی ء مضمون ئس مریک۔

براہوئی افسانہ نگار اک بھازی آن کوشست کرینو تینا چا گڑد ء تینا فنی کمالٹ نشان تسونو ہر اخس او تاوس و علم مسونے۔ ہر ایتی گل بنگوئی نا انداز بیان او نا فکری کیفیت قابل داد ء افسانہ نگار نا مثال پارہ کہ کیمرہ مین نا مریک۔ کیمرہ مین کل ء کیمرہ ٹی کیک بیرہ تینٹ خنگک۔ براہوئی افسانہ غاتینی ثقافت نا دروشم نظر بریک۔

انتے کہ براہوئی سماج ناروايت، دودرسم، زندومرک، سانگ و برام، لباس خوراک، خلقی آ پنگ خلقی آ سادہ غا سلوب، مقامی آپنگ احوال و مانده، فعل و مال بزگل بھگ گوروم، لڈوھمپ کچھی و بولان نا سفرشتی کرنو مال بوتار شوان زو بر، بیمار یک اوتا درمان داخل ننا براہوئی ثقافت نا جز و پانگرہ براہوئی افسانہ نگار بھلو کوششت نس کرینے تینا ڈیہہ وڈ غار قوم سردار ملک، ٹکری، اوتا فیصلہ تا تذکرہ ۽ کرینے اگہ زن مکمل افسانہ غا تا حوالہ غاتے مچ کین تو کتابتہ ڈیہر نس حوالہ غاک مریرہ ہراڈے ثقافت ناعکاسی مسونے اونا نشاندہی ۽ امو کتاب و مصنف مطلوبہ افسانہ ناعنوان (سرحال) تون پیش کینہ تا کہ واضح مرے ہرا افسانہ نگار ثقافت نا ہرا پہلو ۽ بیان کرینے۔

افسانہ، دُری

”برام نا اراسال پد نیکا فوت کرے اونا مرک آن یکنیم تو پداونا ارائی مارس مس میراث خواجہ غاتہ مون تھے او کہ سعی مسور نیکا نا ارائی مارس ودی مسونے، انتے کہ اودا مال مڈی و گنجل ۽ ہم تبیکن خواہسرہ ولے داسہ اوڈو دیتگتورہ انتے کہ مخلوق اوتے پٹ و ملامت کریکہ نیکا نا وارس داسہ اونا مارے اینودا مارا گہ چھنکے مگہ بھلن مریک وارث خواجہ غاک وختس ہرا کہ نیکا نا مال و مڈی دو بتو اونا مسٹرہ ۽ تینا مار سے برام تسور“۔ (ہنگوئی، 1984، پنے 45)

گل ہنگوئی نا دا افسانہ ٹی ننا براہوئی مخلوق نا ہے روایت نظر بریک خواجہ ہرا تم کہسکے تو یکدم اوڑکن صدآ وارث آک جوڑ مسور ہرا وخت اسکان خواجہ غریبی نا سخل ٹی نت مسکہ اودے کس دُرسکتو کہ نہ الہ ملنہ اہم نہ سیال، دا افسانہ ٹی ننا برام نرینہ اولاد نا مفتح مال و مڈی ۽ خٹ خلنگ نا تذکرہ ۽۔

اندن براہوئی افسانہ غامیٹی جا بجا ثقافت نظر بریک دُنکے گل ہنگوئی نا افسانہ (ماہ گنج) دڑدا تا گواچی ٹی ”دے چاشت مسوس ماہ گنج ترکل آتے ارے فوت نا سیخا ٹی ہیزک ۽ پورنگ ۽ شروع کرے بھلو خواری سے آن پد ہیزک سی کرے“۔

اندا افسانہ ٹی مچہ موئی ولدا ثقافت ناندراہ دھن کرینے۔

”ماہ گنج زوسیلٹ نا پڑ آن گڑ اس لڈروفا اراغا بیس کتہ غاتے تھا (تافوئے) بیٹ کرے، بشینک ۽

بیس نمان چانہ جوڑ کرے“۔ (بنگلزئی، 1984، 93)

اگہ دالوزانہ تصویر ۽ جوڑ کنگے تو مکمل ننا براہوئی ثقافت ۽ گل بنگلزئی تون افسانہ ناسہ مکمل ۽ آرٹس اے مہالوپاریٹ افسانہ نگاری سخو کاریم سے انتے کہ لوزانہ آرٹس ۽۔

گل بنگلزئی تینا قاری ۽ اندوندارہ نشان اینک کہ اونا خننا مون براہوئی ثقافت تالان مریک قاری چشم تصور ٹی بس سیل کے۔

اگہ نن مچہ تینا براہوئی زبان نا افسانہ نگارنا (عنوان) سر حال آتے ارن یا اوتا منظر نگاری ۽ تو نے مکمل ثقافت نظر بریک نن داپانگ کینہ کہ ننا افسانہ نگاری ٹی ننا تہذیب بچو دھوگر اس بچتے کہ اونا تذکرہ ننا براہوئی افسانہ غاتیٹی متے۔

افسانہ، جولا

دنکہ گل بنگلزئی دڑ داتا گواچی نا افسانہ جولا ۽ ارن تو او ٹی ثقافت پورہ نظر بریک۔ دنکہ پہوالی آزند آہڑ نا با سونا دے تیٹ خواہ وکلی ناخ انگا دیرک منہ نا پدین آسینا داکان بیدس، لنگار، چپر، لشی، غنج، بزغرو لائی گر، گر ۽ بزگل، زہ، کچی گل، لاب ۽ گوہٹ، شوان۔ ہرا فک ننا زند تون گنڈوک ۽ داکان بیدس گل بنگلزئی اندا افسانہ ٹی چنانا لولی اس ہم نوشتہ کرینے۔

نے بھلن خدا کے

نا عمرو دے

زغم خلنگ نادھو کو

دشمن ناتر خے، لولی نے پاراٹ، خدا غا سپاراٹ

ہلی مہہ نا

نصیب سوب مرے نا

نی ورناتا گو بر

لولی کیو چنائے تینا پیئے نا، لولی نا پاراٹ، خدا غا سپاراٹ

آہر نا غم تیان

دالارا دم تیان

کشوس لمہ گوری

دا بہتا تا دا چم تیان، لولی نے پاراٹ، خدا غا سپاراٹ

ہر کنڈ شلیس نی

چار کنڈ سیس نی

کڑب شالہ دشمن

نی لشی روتس نی، لولی نے پاراٹ، خدا غا سپاراٹ (ہنگوئی، 1984، 75)

دالولی ہم ننا ثقافت نا اسہ بشخ اس ارے۔ دالولی ٹی لمہ تینا چنائے زغم خلنگ ھلی دودیفنگ، دشمن ء بے سوب کنگ تینیٹ سوب انا خواجہ مننگ نادعا کیک ء تینا چنائے رزق انا خواجہ مننگ نا ہم پند ء نصیحت کیک۔

کنا خیال دا کل ننا ثقافت نا گرو شک آکو۔ ای دا پاننگ کیوہ کہ ننا افسانوی ادب اٹ ننا مکمل ثقافت سوگوہ ء۔ افسانہ غاتیبی اگر نثافت نا پٹ ء پول ء کین تو ننا افسانہ غاتا سر حالاک دا حوالہ ء ایتزہ کہ افسانوی ادب اٹ مکمل ثقافت نا تصویر ء۔

دُنکھ داسر حالاکو

تافو، بابو، ڈر داتا گواچی، ڈکال، تو بے نا خون، پڑی، چیدہ، بلسم، چراغاک لگور، دُری، غریب نا زند، خلق نا میر، ہڈ پر غنگ، لب، خون بہا، سری، غربت نا مرض، دستار، لغور، خواری

پوک، شترہ، بروے، داکل سر حالاک ننا افسانہء۔

گل بنگلہ کی ناکتاب دڑ داتا گواچی نا افسانہ زراب نا ندرہ کشی ہراڑان نا ثقافت نا درشانی
پاش ۽ اگر ن لوز زراب نا منظر کشی ۽ کین ہر اتم کس لوز زراب ۽ بنگ یا دالفظ ۽ خوانا تو ہمو تم انسان نا
ذہن اٹی بلو خاخر اسینا منظر و دی مر یک دنکہ پاٹ تا بلوڈ ہیرا سیٹی خاخر نا لگنگ نا منظر مول ۽ ڈھونگار یا
ناگمان ہر اسیٹی خاخر نا لگنگ مخلوق نا دا پارا پارا پار آن مچی دنکہ ہمو بندغ دا منظر ۽ تیناخن تیٹ مینٹ خننگلی
۽۔

دا افسانہ ٹی گل بنگلہ کی اسہ شکاری سیدنا افسانہ ۽ نوشت کرینے اگر افسانہ نا منظر کشی ۽ کین تو دا افسانہ نازی
آپور و کتاب اس نوشت منگ کیک اندا خاطر ان نن دا افسانہ نا گڑ اس پیرا گراف نا منظر کشی ۽ کینہ ہر افا
وڑ ۽ ڈول دا رداٹ ارے۔

تو فک بخل ٹی شاغوک، کلی چکل نا دیر آن پُر، شکاری نا چلتن نا پارہ غا شکار کن رائی منگ، شکاری ۽
لُہ ایڑھ نا سخت کنگ، بلی نا سواری، کسری ککو ۽ سیو تا تو ار۔ ہتم نادے تا تہو نا پدین آچرک۔ مشتا
بٹ آتازی آگواڑخ آتا گند کما تا صاف انگا دیرک دافنے خوانگ، بنگ آن اندا محسوس مر یک کس
مینٹ دافنے ک تیناخن تیٹ خننگ اٹی ۽۔

دنکہ دا افسانہ ٹی نوشتہ ۽ کہ تو فک شکاری نا بغل ٹی شاغوک لوز ۽ تو فک ۽ خوانگ آن انسان نہ ذہن اٹی
اسہ تو فک اسینا درو شم اس و دی مر یک انسان نا ذہن اٹی ڈھا ڈری تو فک اس مرے یا اینو پگہ نا پسکو
روی اشارٹ گن یا کلا شگوف او شکاری نا چند نا ہم درو شم آدنکہ شکاری نا بلوچ آدستار کاٹم آپڑوک مخ
تفوک قدرتی انسان نا قدر ۽ بالادنا ہم اسہ درو شم اس جوڑ مر یک۔ داکان بیدس ہیت شتی نا مر یک یا کلی
نا مر یک گڑا نا پہلوانی زندا نا درو شم مینٹ ظاہر کیک یعنی بندغ اندن محسوس کیک کہ مشتا داما ناٹ
گدان نازیبائی شتی ۽ بنگ کن چار نا لکفنگ کن پاٹ ۽ سہدار آتا لڈ اتے مچ کنگ پدا شتی ۽ چار اٹی
کڈ کنگ شتی تیار منگ گدان ناسینا ٹی کلی پُر کو پہ غا تخوک کس یخنگا دیر تیان سیر دیر منگ اٹی ۽ اندن

لگک کہ کس اندا منظر اُئی اوارشتی ءِ کلی ناسخنگا دیر تیان بینکونی ءِ ملاسی ءِ مرکنگ ءِ مون مُستی مشتازی آ
گوارخ آتا گند ءِ ہتم ناکر مریک تو اندن لگک کہ انسان ہموتم دشت اٹ پھلاتا قطار اتے ہتم ناپدین
آتہو پھل آتا گندے چارمہ کند تالان آتینا خنتیت خنتک پھل ءِ ہتم ناکر آتون اوار ہتم ناز بیانا موسم
جرمی ءِ پڑشنزہ خاک بی بی ناگندار نازیبا کی وختس دوز و لوڑ خنس، غورہ گروک گیر تانوان سٹ کرتا قطار
زنہ ناژمب ژمبہ شوان نابانسری ناتوار اُست پولنگ اُئی ءِ ہر کنڈان وڑ وڑانا پھلاتارنگی آنظارہ ہر پارہ
غاخوسی چک آتا چڑ چڑ گدان ناگودی ناسخل سُنک ایزک ترکڑ آتیا درنجوک کس اندا پاک کہ سمبار ءِ
خاں تے کش کننگی اے خسی، خریش، شیلانچ نامزہ ءِ انگلی اُٹ وختس شکاری کسری شیر خلیک خوشی
آن اودے ایچ سماء تمپک کہ امر چلتن آسر مریک اندن لگک کہ شکاری تینا خلقی آشہر آتے سوزاٹ
پانگ اُئی اے تینا غازی تے بے سدی اٹ سفر کیک۔

شکاری ناچلتن نامش اے سرخلنگ او میل تہرنداٹ انگ:

وختس شکاری چلتن آسر مریک تو چلتن نازیبا غابالا دتلار اتازی آگڈ آتا میل نا قطار آک
اندن لگک کہ کس دا منظر اُئی تینٹ اوار ءِ او خنگی ءِ کہ شکاری جاگس تیز گام کننگی ءِ جاگس کاٹم ءِ برزا
کشک جاگہ نس زان کٹ ءِ گوکلہ کننگے میل تا ترہ کنگ چلتن نا جل تیٹی اندر مننگ شکاری اوفارنداٹ
رُم کننگے۔ جب نس درخت سینا خیر آن جرس بلوخل اسیان کوکڑ و کرسہ ولیٹو کُسنہ تینے شکارا سکان سرکننگ
کن نت دولسے اندن لگک کہ کس تیناخن تیٹ دا کل منظر اے خنگے۔ او میل نہ ترہ کنگ تینے شکاری
آن پچفنگ کن رنگ ناچس اے انگلی اے۔

مون مُستی شکاری نادرنگ تلار اُئی اختہ مننگ گورتیچ ناسخنگا تہو کلی نادیر تا خلاص مننگ۔ دافے خواننگ
آن ہم اندن ءِ منظر نس ودی مریک کہ خوانو کا تینٹ خنگی ءِ کہ شکاری تلار نا تلشپ انگا خل تیٹی اختہ
اے موت اے تیناخن تیٹی خنگی ءِ دانگ دھوٹک اینگ دھوٹک وس کیک ولے بے سوب نظر بریک
شام انا پاس گورتیچ ناسخنگا تہوش آن لرزہ شام مچ تخ بک تہ خلیس آن است انا تہ ترپ ترپ ءِ گلم اس

دیر اکن سلنگ اٹیء دا نگ اینگ چک خلیک نو اکس برے اودے موت آن پچھے ءُ گلم اس دیرانا ہم
ایتے تا شام مچ طوبے نا جمبراک چلتن نازیبا غابالا داتون اخس مہراٹ غمب النگ اٹی ءُ کس پائے ہمو
تم ای ہم چلتن نازی آتو لوک شکاری نابے وسی ءُ طوبے ءُ جمبر آتا چلتن تو گوازی ءُ تیناخن بیٹ خنگ
اٹی اُٹ۔

شکاری نامصیبت آن خلاصی

نن درست نابے وسی لنگڑی ملاسی گورپچ نا بخنگ تہون درست لرزنگ ہر اتم دے ٹک ایتک تو
شکاری نامیت آک واپس زندہ مریرہ خنگٹی ءُ کہ میل تا گردہ اس مون مُستی خواہنگ ءُ شکاری اسہ دم
درگ ایتک تلارا پیرامریک تو فک ناٹکا تون اسہ میل اس سم تا گواچی مریک۔
میل نا شکار ہم اسہ پین گچینو منظر اس ودیک سل جون کنگ سوتے چادرنا پلوٹی تفنگ کوپہ غاتخنگ او
شیر خلسہ واپس راہی متنگ تو فک کوپہ غامبی آسوار متنگ ہراکن بتنگ نا جتا ءُ جس اس مریک۔
ہر اٹی شام مچ لُمہ جیانا بے تخی نا ذکر مریک تو قدرتی لُمہ جیانا کن اسہ مہراں ودی مریک لُمہ جیانا نن
درست مارنا کسرتیا اُننگ نن درست نابے تخی واردم گدان آن پیشن اُننگ دوک بُرا خنگ آسمان آ
خلوک تینا چنا کن دُعا کنگ کہ خدا کنا چنا دیچا انت حال اٹی مروئے ای ہراٹی ولے او جنگل اٹی دیچا
انت حال اٹی ءُ لُمہ جیانا واردم ہمسایہ تا ہراتے آ اُننگ اوفتان خواست کنگ کہ کنا چنا نارنداٹ امبودھن
مف اودے مصیبت اس ویل اس الک کہ داسکان خنگٹک۔

شکاری نا واپس بتنگ آن لُمہ جیاء اڑھ وایلوکل ہر والا تا اسہ جتا ءُ خوشی اس ودی مریک لُمہ جیانا واردم
چنا نا داپارا پیرا آن ہر سنگ اوناخن تیی مہراٹ ہرنگ نا جتا ءُ کیفیت اس مریک شکاری ہر اتم نن
درست ناقصہ ءُ یک اڑھ ءُ زانیفہ آن سوچ یک اگر نم خاچ تہرے استو جمبراک اٹ وار کشکار تفتیر
ولے لُمہ جیانا درست ناکسہ ءُ پارے کہ استو جمبراک داخہ وار کشکار تفتیر۔

براہوئی افسانہ تیی اینو ناراج انا ڈکھ ویل، تین پہ تین ناکم نہ کنگ، اوراج نابے حسی، بے پروائی

مخلوق ناذی آ اسہ بھیم اس تولوک اے مخلوق نابادوئی سلیسو نے مخلوق گنگ آتا مثل اٹ زنداے گدریفنکو۔ اوہراسٹ ہنداپہہ مریک کہ ہرکس ناڈکھ ویل اوغم اونا اے کنانت اس ای ظالم جابر اسے ناسگت اٹ کنے اچ مفک تو اونا دے پاش اف کہ اوڑادادے امر ہراوخت برے۔ انتے کہ جنگل اٹی خاخرلگک تو او بارن پالن اے اُپک۔ براہوئی افسانہ نگاراک کوششت کرینو کہ اسٹی، مہر مابت تینا زندہ بود، بش تول ناوڑے ڈول ء اسہ حداسکان باز جوان درشان کرینو۔ وہ براہوئی افسانہ نگاری مون مُستی تینا مزمل کن راہی روان مرو۔

کھٹیا

گل بنگلرئی تینا افسانہ تیبی ننا پہوالی زندا نا درشانی تون اور اور از زندا نا ہر پہلوتون گندوک آ بشختے بھاز جوانی اٹ نوشتہ کرینے۔ ننادا افسانہ تیبی گدان، موسم، ہتم، پھل، درخت، مالداری، کشت و کشار تون اور ننا مخلوق نا خواری کشی، حوصلہ، ہمت ناہر اوڑ کہ نوشتہ مسونے اوتیان ننا افسانہ نگار نا لائی تینا مٹ تینٹ اے۔

داکل افسانہ غاتیبی ننا پہوالی آ زندا نا بھاز زریبائی اٹ درشانی مسونے، دہنکہ گدان، کونٹ، ہیزک، ترکل، خواہ و شفی، بروک ہرا کہ نا براہوئی مخلوق نا بود باش پہچان اے داکان بیدس مالداری، کھر، خائن، دغر، میل تا بیان اے اوڑتون اور اور ننا پہوالی آ مخلوق نا نیاڑی مرے یا زریہ اونا خواری پوریا نا نوشتہ کنزنگا نے۔ بچ، گوریچ، بلسم، پھر، جمر، مش، دریا، پٹ و میدان، دڑدوغم، ویل و ڈکھ آتا ہندن او حقیقی درشانی کس کنزنگا نے ہرافتا نا غریب پہوالی آ مخلوق داسکان گواچی اے۔ ولے تینا ہمت و حوصلہ نا وجہ غان ایلو مخلوق تون ہمگام اے۔ بچو وخت اسٹی ایلوفیتان پدختکپک۔ داکان بیدس براہوئی افسانہ تیبی گل بنگلرئی نا براہوئی افسانہ غاتیبی اینو ناراج نا ڈکھ ویل تین پہ تین نامک نہ کنگ اوراج نا بے حسی، بے پروائی ناذی آ اسہ بھیم اس تولوک اے مخلوق نا باء دوئی سلیسو نے مخلوق گنگ آتا مثل اٹ زنداے گدریفنکو۔ اوہراسٹ ہنداپہہ مریک کہ ہرکس ناڈکھ ویل اوغم اونا اے کنا

انت اس ای ظالم جابر اسے ناسنگت اُٹ کئے اچھ مٹک تو او نادے ہم پاش اف کہ اوڑ ادادے امر
ہراوخت برے۔ انتے کہ جنگل ائی خاخر لگک تو او بارن پالن اے اُپک۔ گل بنگلوی تینا افسانہ
غانیٹی کوشت کرینے کہ اسٹی مہر مابت تینا زندء بود، بش وتول نا وڑ وڈول اسہ حداسکان باز جوان
درشان کرینو۔ اندن براہوئی افسانہ نگاری مون مستی تینا منزل کن راہی روان مرو۔

کتاب آک

بنگلوی، گل، (1984) دڑ داتا گواچی،، قلات پبلشرز رستم جی لین جناح روڈ کوئٹہ
براہوئی، عبدالرحمن، (2014)، براہوئی زبان و ادب کی مختصر تاریخ، باردوم، براہوئی اکیڈمی رجسٹرڈ پاکستان
مراد، افضل، (2011)، ندرہ،، زیڈ اے پرنٹر لاہور